

Tájékoztató az egészségügyi intézményekben keletkező hulladékokról és a gyűjtésükről, szállításukról és ártalmatlanításukról kapcsolatos lehetőségekről

Ez az összeállítás tartalmazza azokat az információkat, amelyek – minden egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézményben – ideértve a kutató és megelőző intézményeket is – a keletkezett hulladék gyűjtéséhez, szállításához, ártalmatlanításához támpontul szolgálhatnak.

Milyen hulladék-fajták fordulnak elő az egészségügyi intézményekben?

- települési hulladéknak megfelelő hulladékok
- veszélyes hulladékok
- különleges kezelést igénylő (fertőző) hulladékok

Települési hulladéknak megfelelő hulladékok

Összetételében, állományában megfelel a háztartási hulladéknak.

A hulladékot a keletkezés helyén szelektíven kell gyűjteni, így

- papírt és karton hulladékot,
- kiselejtezett elektromos berendezéseket, akkumulátorokat, kábeleket,
- fémeszközöket,
- a biológiailag lebomló (konyhai) hulladékokat,
- irodaszereket (veszélyes hulladékok is akadnak köztük, pl.: másolók festékpátrónjai, elemek, de nem veszélyes hulladék a tintasugaras nyomtatók pátrónja),
- lomot.

Rendszeres elszállításáról a kommunális hulladék szállítását végző vállalkozóval kötött szerződésben kell gondoskodni!

Veszélyes hulladékok

Milyen feladatai vannak a veszélyes hulladék tulajdonosának?

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000 évi XLIII Tv. 32. § (5) bekezdése szerint:

A háztartásban, illetőleg intézményi fogyasztásból, felhasználásból vagy szolgáltatásból keletkezett veszélyes hulladékot a termelő köteles a 20. § (3) bekezdésnek megfelelően elkülönítve, a környezet szennyezését vagy károsítását kizáró módon gyűjteni és az annak begyűjtésére és szállítására, illetőleg ártalmatlanítására engedéllyel rendelkező hulladékkezelő részére átadni, valamint a szolgáltatásért járó díjat megfizetni.

A hulladékok jegyzékét tartalmazó, 16/2001. (VII. 18.) KöM rendeletben kódszámokkal felsorolt hulladékok közül ebbe a csoportba tartoznak egészségügyi intézményben az 1/2002.

(I. 11) EüM r. 2. § szerint :

- a veszélyes anyagokat tartalmazó vegyszerek (kódszám:18 01 06)
- a citotoxikus és citosztatikus gyógyszerek (kódszám:18 01 08)
- a fogászati célra használt amalgám hulladékok (kódszám:18 01 10)

Honnan tudható, hogy tartalmaz-e veszélyes anyagot egy laboratóriumban hulladékká vált vegyszer?

Veszélyes anyagnak tekintendő az az anyag, amelyet a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve a tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000 (XII.27.) EüM. rendelet annak tart!

Ezekre a hulladékokra a **veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet** előírásai az irányadók:

gyűjtés:

- a keletkezés helyén környezetszennyezést kizáró edényzetben csak addig gyűjthetők, amíg a tevékenységet nem zavarják,
- intézményekben célszerű intézményi gyűjtőhelyet kialakítani (pontos leírását a veszélyes hulladékos rendelet 3. sz. melléklete tartalmazza), ha a gyűjtőhelyen csak a saját tevékenységből származó hulladékot gyűjtik, a környezetvédelmi hatóságtól ehhez engedély nem kell,
- az intézményi gyűjtőhely több településről/rendelőből is fogadhat hulladékot (a szállítás feltételeit a továbbiakban ismertetjük), az átvételt dokumentálni kell, “K” kísézőjegyet kell az átvevőnek kiállítani, és abból egy példát a hulladék átadónak adni, a gyűjtőhely üzemeltetéséhez ekkor már kell a környezetvédelmi hatóság engedélye,
- egészségügyi intézményekben keletkező kis mennyiségű veszélyes hulladékot a hulladékgyűjtő udvar is átvehet, ha erről a hulladék tulajdonosa és a hulladék udvar üzemeltetője megállapodást köt, és ha a veszélyes hulladék mennyisége az évi 500 kg-ot nem haladja meg.

Szállítás:

98/2001. (VI. 15.) Kormr. 2. sz melléklete a veszélyes hulladékok belföldi szállításáról:

- szállításra szakosodott vállalkozással / begyűjtő járáttal (utóbbi esetben a hulladék egyszeri mennyisége a 2000 kg-t nem haladhatja meg):

FIGYELEM! Veszélyes hulladékot a gyűjtőhelyről, illetve a veszélyes hulladékot a keletkezési helyről csak olyan szállítónak, vagy kezelőnek lehet átadni, aki a tevékenységre a környezetvédelmi hatóság engedélyével rendelkezik! A veszélyes hulladék átadásáról az elszállítótól kérni kell a “K” kísézőjegyet!

szállítás saját gépjárművel: Fogorvos magánrendelőjéből szállíthat-e pl. amalgám hulladékot a hulladékgyűjtő udvarba, a hulladék kezelőjéhez, vagy más egészségügyi intézmény veszélyes hulladék gyűjtőhelyére saját gépkocsijával?

A lehetősége megvan, de a veszélyes áruk szállítására vonatkozó külön jogszabály előírásait be kell tartani.

Az “SZ” kísézőjegy mikor használható?

Az “SZ” kísézőjegy a veszélyes hulladék szállításához kell. A veszélyes hulladék termelője állítja ki 4 példányban, amiből 1-3. példányt átad a szállítónak (vagy 2 példányt az ártalmatlanítónak, kezelőnek, ha a termelő saját maga szállít), a negyedik példány a termelőnél marad. A szállító a 2. példányt megőrzi, az 1. és 3. példányt a kezelőnek átadja. A harmadik példányt a kezelő juttatja vissza a termelőhöz.

Egészségügyi intézmény “SZ” kísézőjegyet tölt ki abban az esetben, ha pl. 200 kg-ot meghaladó, nem darabos, veszélyes hulladékot (begyűjtő járáttal nem begyűjthető hulladékok) ad át arra engedéllyel rendelkező szállítónak, vagy saját, ADR előírásnak megfelelő gépkocsival ilyen típusú hulladékot szállít közvetlenül a hulladékégetőbe.

A “K” kísézőjegy mikor használható?

Egészségügyi veszélyes hulladékkal kapcsolatban általában ez a bizonylat fordul elő. “K” kísézőjegyet tölt ki az, aki a veszélyes hulladékot begyűjti (az esetenként átvett hulladék mennyisége a 200 kg-t nem haladja meg), vagy saját szállítás esetén a hulladék kezelője, tehát az, aki a hulladékot átveszi. A “K” jegyen a hulladék termelőjének aláírásával igazolnia kell a hulladék mennyiségét és összetételét.

“SZ” és “K” kísérőjegyek a 98/2001.(VI.15.) Korm.rendelet 2.számú mellékletében megtalálhatók.

Milyen egyéb kötelezettségei vannak a veszélyes hulladék termelőjének az általános hulladékkal kapcsolatos előírásokon kívül?

Ha a veszélyes hulladék mennyisége éves szinten a 300 kg-ot meghaladja, a környezetvédelmi felügyelőség felé bejelentést kell tennie.

A keletkezett veszélyes hulladékról nyilvántartást kell vezetni.

Különleges kezelést igénylő (fertőző) hulladékok

A veszélyes hulladékok speciális fajtája a különleges kezelést igénylő (fertőző) hulladékok a hulladékjegyzékben 18 01 03-as kódszámmal szerepelnek. Egészségügyi intézményekben keletkező hulladékok legnagyobb mennyiségét ez a hulladékfajta teszi ki, kezelésükkel részletesen az **1/2002. (I. 11.) EüM** rendelet foglalkozik:

Különleges kezelést igénylő (fertőző) hulladékok:

- azok a használt éles, hegyes eszközök, amelyek szúrt vagy vágott sérülést okozhatnak, fertőző mikroorganizmusokkal szennyezettek vagy feltételezhetően szennyezettek, (injekciós tűk, injekciós fecskendők tüvel, infúziós és transzfúziós szerelékek, vágó, szűrő, éles eszközök, ampullák, tárgylemezek, egyéb eszközök),
- vér és vérkészítmények, műtéti és más orvosi beavatkozások során visszamaradó, fel nem ismerhető emberi testrészek és szervmaradványok, váladékok, laboratóriumi és kórbontani vizsgálati anyagok, illetve azok maradványai,
- a fertőző egységek és elkülönítők összes hulladéka, továbbá a járványügyi szempontból különösen veszélyes és/vagy ellenálló mikroorganizmusokkal szennyezett vagy feltételezhetően szennyezett hulladékok, amelyek a külön jogszabályban meghatározott fertőző betegségek ellátása során keletkeztek. A vérrel, váladékkal szennyezett anyagok, kötszerek, rögzítések, egyszer használatos ruhanemű és lepedő, tampon, katéter, vizeletgyűjtő tasak, protézis, inkontinencia betét, pelenka (kivéve az egészséges csecsemők pelenkái, illetőleg az átmenetileg inkontinenssé vált, vagy idős koruk miatt inkontinens ellátottak inkontinencia betétei, - ezek települési hulladékként kezelhetők -) és egyéb hasonló betegellátási hulladékok,
- légszűrő berendezések mikrobiológiai szűrőbetétjei,
- fertőző kórokozókat tartalmazó kísérleti állatok tetemei, testrészei, ezek trágyája és alomja,
- génebézségi és mikrobiológiai hulladékok,
- citosztatikummal szennyezett anyagok és eszközök (ágynemű, ruhanemű, kötszer, kesztyű, vizeletgyűjtő tasak, infúziós üveg, egyéb eszközök).

Milyen kötelező érvényű kötelezettsége van a fertőző hulladék tulajdonosának?

- A fertőző hulladék folyamatos elszállítására és ártalmatlanítására – erre a tevékenységre engedéllyel rendelkező hulladékkezelővel – szerződést kell kötnie [1/2002.(I.11.)EüM rendelet 4.§ (4) bekezdése] !

Fertőző hulladékot kommunális hulladéklerakón elhelyezni tilos!

Milyen módon gyűjthetők a fertőző hulladékok? - 1/2002. (I. 11.) EüM r. 4. sz. melléklet

Az éles, és szúrásai sérülést okozó eszközöket kizárólag szilárd falú, szúrásálló,

- a folyadékot, illetve az elfolyás veszélyével járó hulladékot – gyakorlatilag valamennyi hulladék idetartozik az előző pont kivételével – folyadékzáró, mechanikai

sérülésnek ellenálló, megtelés után bezárt és már ki nem nyitható eszközökben kell gyűjteni.

- A gyűjtőeszközön a sárga színkódot és a nemzetközi bioveszély jelét kell alkalmazni.
- A fertőző (és veszélyes) hulladékok gyűjtésére csak azok az eszközök használhatók, amelyek minősége a következő feltételeknek megfelel:
- Zsákok

anyaga	műanyag, nem PVC
fóliavastagság	60µm
térfogat	max. 60 liter
szín	sárga
tartozék	zárószalag
jelölés	nemzetközi bioveszély jel
címke	a hulladék tulajdonosának neve
felirat	“fertőző hulladék”

- Dobozok és badellák, különböző térfogattal

anyaga	műanyag (nem PVC) vagy impregnált kartonpapír
ejtési próba	1 m magasságból
szűráspróba	injekciós tű 30 cm magasságból beejtve ne szűrja ki
szivárgási próba	5%-ig vízzel töltve 24 órás állásnál ne ázzon át
térfogat	max. 60 liter
szín	sárga, vagy sárga csík
zárás	nem nyitható
zárás, fertőző osztályról származó és nedves hulladéknál	hermetikus (légmentes, folyadékzáró, nem nyitható)
jelölés	nemzetközi bioveszély jel
címke	a hulladék tulajdonosa és címe
felirat	“Fertőző hulladék”
bedobónyílás biztonsági csapózárrel éles eszközök gyűjtődobozainál	max. 20x5 cm

Milyen körülmények között tárolhatók a fertőző hulladékok?

- hűtés nélkül legfeljebb 48 óráig,
- erre a célra szolgáló hűtőben 0-5 oC-on legfeljebb 30 napig,
- a már megtelt és lezárt gyűjtőeszközöket nem szabad kinyitni,

- intézményekben, ahol van elkülönített veszélyes hulladék gyűjtőhely, célszerű a fertőző hulladékok részére a keletkező hulladék mennyiségének megfelelően hűtőszekrényt beállítani,
- egy-két munkahellyel rendelkező járóbeteg – ellátásnál, illetve alapellátást nyújtó szolgáltatónál is – lehetőleg elkülönített helyiségben – a hűtőszekrényben történő tárolást kell megvalósítani.

Lehet-e kezelni a fertőző hulladékot az egészségügyi intézményben?

Sok intézmény a fertőző hulladékát fertőtleníti. Erre a célra csak a hőhatáson alapuló eljárások alkalmasak. A berendezés hatékonyságát rendszeresen ellenőrizni kell. Az ezzel kapcsolatos előírásokat az 1/2002. (I. 11.) EüM rendelet 5. §-a tartalmazza.

- Fertőtlenítés előtt a hulladékot olyan módon kell roncsolni, hogy az újrafelhasználást lehetetlenné tegye, de nem szabad tömöríteni!
- Fertőtlenítéssel a fertőző hulladékok ártalmatlaníthatók (égetés is ártalmatlanítási eljárás, de Baranya megyében egészségügyi hulladék égetésére alkalmas és engedélyezett berendezés nem üzemel!)

Mit lehet tenni a már fertőtlenített hulladékkal?

- A fertőtlenített hulladék a továbbiakban elhelyezhető nem veszélyes hulladéklerakón, amennyiben a lerakót üzemeltető szakvállalkozásnak a fertőtlenített egészségügyi hulladék lerakására engedélye van.
- Az az egészségügyi intézmény, amely ezt a megoldást választja, a szállítás és lerakás körülményeinek tisztázása érdekében vegye fel a kapcsolatot a működési területén hulladékgazdálkodást folytató vállalkozással.
- Fertőtlenítést követően égetőműbe is el lehet szállítani a hulladékot, akár saját gépkocsival is.

Milyen általános feladatai vannak – függetlenül a hulladék típusától – az egészségügyi hulladék tulajdonosának?

I. Az 1/2002.(I. 11.) EüM rendelet előírásai szerint:

- Az I. sz. mellékletében szereplő nyilvántartó lapot kell vezetnie és megküldenie a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékes kistérségi, illetve kerületi népegészségügyi intézetének minden év január 10-ig.
- Hulladékgazdálkodási felelőst kell kijelölni az egészségügyi intézmények közül 7. § a., kutató intézménynél, ha a keletkező hulladék az 1000 kg/év mennyiséget meghaladja, 7. § b., három vagy ennél több munkahellyel rendelkező járóbeteg-ellátást, illetve alapellátást nyújtó szolgáltatónál, 1.§ c., fekvőbeteg-ellátást nyújtó szolgáltatónál.
- Ezeknél az intézményeknél hulladékkezelési utasítást kell készíteni.

1. Az utasításban:

a., meg kell nevezni a hulladékgazdálkodásért megfelelő intézkedési jogkörrel rendelkező felelőst, és a belső hulladékgazdálkodási rendszer részfelelőseit, b, funkcionális egységenként rögzíteni kell a veszélyes hulladékok gyűjtési, tárolási, átadási, szállítási, hasznosítási, illetve ártalmatlanítási rendjét, illetve az ezek betartásáért, valamint nyilvántartásért és a bejelentési kötelezettség teljesítéséért felelősöket,

2. Funkcionális egységenként és hulladék fajtánként meg kell adni:

- a, a keletkező hulladékok csoportjaira vonatkoztatva a mennyiségi és minőségi adatokat a jelen rendelet 2. §-ában megadott csoportosításban,
 - b, a hulladékok mennyiségének csökkentésére vonatkozó lehetőségeket (pl. szelektív gyűjtés),
 - c, a keletkező hulladékok ártalmatlanításának módját a külön jogszabályban meghatározott elérhető legjobb technika szerint.
3. Az utasításnak tartalmaznia kell az ezen feladatokkal összefüggő speciális oktatás tematikáját, nyilvántartási módját, gyakoriságát, az oktatandó személyek körét és a rendkívüli helyzetekben szükséges teendőket.

II. A hulladék termelőjének, birtokosának kötelezettségei, a 2000 évi XLIII Tv.

13.§ (1) bekezdés szerint:

A hulladék termelője, birtokosa a tevékenysége gyakorlása során keletkező, illetőleg más módon a birtokába kerülő hulladékot köteles gyűjteni, továbbá hasznosításáról vagy ártalmatlanításáról gondoskodni.

Hulladékgyűjtéssel, begyűjtéssel kapcsolatban, a 2000 évi XLIII Tv.

15. § (1) bekezdés szerint:

A hulladék további kezelésének megfelelő elkülönített gyűjtése a hulladék termelőjének vagy birtokosának kötelezettsége. A hulladék telephelyen belüli – a környezet veszélyeztetését kizáró módon történő – gyűjtése a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel, környezetvédelmi hatósági engedély nélkül végezhető.

Hulladékszállítással kapcsolatban a 2000. évi XLIII. Tv.

16. § (1) bekezdés szerint:

Hulladékot úgy kell szállítani, hogy annak során a környezet ne szennyeződjék. Szállításból eredő szennyeződés esetén a szállító – a 13. § (5) bekezdésben meghatározottak figyelembevételével – a hulladék eltakarításáról, a terület szennyeződés mentesítéséről, valamint az eredeti környezeti állapot helyreállításáról köteles gondoskodni.

16. § (2) bekezdés szerint:

A szállító (1) bekezdés szerinti kötelezettsége nem érinti az e törvény, valamint külön jogszabály alapján a hulladék termelőjének, birtokosának felelősségét, valamint a költségviselés áthárításának lehetőségét.

16. § (3) bekezdés szerint:

Gazdálkodó szervezet üzletszerűen, rendszeresen hulladékszállítási tevékenységet csak a külön jogszabályokban meghatározott feltételekkel, a környezetvédelmi hatóság engedélyével folytathat.

Környezetvédelmi hatóságtól engedély tehát csak üzletszerű és rendszeres szállításhoz kell.

Mit jelent az, hogy a veszélyes hulladékok és a fertőző hulladékok szállításánál a veszélyes áruk szállításáról szóló jogszabály szerint kell eljárni?

A veszélyes hulladékot az ADR szerint kell csomagolni, feliratozni, a gépkocsi vezetőjének ADR vizsgával kell rendelkeznie, a gépkocsinak meg kell felelnie az ADR műszaki és alaki előírásainak.

A szigorú előírások alól az ADR bizonyos veszélyes anyagokkal, azok szállítható mennyiségével kapcsolatban felmentést adhat. Ez lehetővé teszi a szakszemélyzet számára, korlátozott mennyiségben, pl. háziorvosi rendelőben keletkező hulladék elszállítását saját gépkocsival kórházi gyűjtőhelyre, veszélyes hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával

foglalkozó vállalkozás telephelyére, hulladékgyűjtő udvarba a jogszabályokban előírtak betartása mellett.

Saját szállításnál, a hulladék átadásakor kérjük a "K" jegyet!

Melyik hatóság ellenőrzi az egészségügyi intézmények hulladékokkal kapcsolatos tevékenységét?

Az intézmény kapujáig a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékes kistérségi, illetve kerületi népegészségügyi intézete köteles ellenőrizni, és ellenőrzésre jogosult a környezetvédelmi felügyelőség is minden olyan tevékenység esetében, amelyhez a felügyelőség engedélye szükséges.

A szállítástól kezdődően az ártalmatlanításig a közlekedésfelügyeleti és környezetvédelmi hatóság ellenőrzi.

A veszélyes áruk közúti szállításáról szóló Európai megállapodásról(ADR) szóló jogszabályok (nem teljes körű lista):

1979. évi 19. törvényerejű rendelet,

annak A és B mellékletét módosító 2011. évi LXXIX. Törvény

20/1979 (IX. 18.) KPM rendelet a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról

38/2009 (VIII. 7.) KHEM rendelet a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról